

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

לקבלת גליון שבועי במייל: y.b.daskal@gmail.com
כל הזכויות שמורות ©

מס' גליון שפב

ביאור בינת החכמה על "משך חכמה"
מאת: יצחק בירך דסקל, טל: 052-7611435

בס"ד פרשת אמור, תש"פ

פרשת מוס בכהנים, פסקאות כו - כח

פסקאות: כו - כח

[כו]

כא, יז-יח) - (יז) דבר אל אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מוס לא יקרב להקריב להם אלהיו: (יח) כי כל איש אשר פסח או חרם או שרוע: (יט) או איש אשר יהיה בו שבר רגל או שבר יד: (כ) או גבן או דק או תבלל בעינו או גרב או זלפת או מרוח אשך: (כא) כל איש אשר בו מוס מזרע אהרן הבהן לא יגש להקריב את אשי ה' מוס בו את להם אלהיו לא יגש להקריב: (כב) להם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל: (כג) אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מוס בו ולא יחל את מקדשי כי אני ה' מקדשם: (כד) וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל:

מהו כפלה התורה "כי כל איש כו". ומדוע בפסוק יז כתוב "יהיה בו מוס" ובפסוק יח, "אשר בו מוס"

יז, יח) איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מוס לא יקרב להקריב כו'. כי כל איש אשר בו מוס לא יקרב. לכאורה¹ הוא טעם. ועיין רש"י, וצריך ביאור. והנראה, דענין הקרבנות הוא מחלק

פרשת מוס בכהנים

כא, טז-כד) - (טז) וידבר ה' אל משה לאמר: (יז) דבר אל אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מוס לא יקרב להקריב להם אלהיו: (יח) כי כל איש אשר בו מוס לא יקרב איש עור או פסח או חרם או שרוע: (יט) או איש אשר יהיה בו שבר רגל או שבר יד: (כ) או גבן או דק או תבלל בעינו או גרב או זלפת או מרוח אשך: (כא) כל איש אשר בו מוס מזרע אהרן הבהן לא יגש להקריב את אשי ה' מוס בו את להם אלהיו לא יגש להקריב: (כב) להם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל: (כג) אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מוס בו ולא יחל את מקדשי כי אני ה' מקדשם: (כד) וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל:

עבודת הקרבנות העולם עומד, שבעשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא, והקדימה תורה ציווי על החוקים, שנאמר ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם].

ואמרו חז"ל בתורת כהנים (ספרא ויקרא, דבורא דנדבה, פרשה ב, סוף פרק ב, פסקא ה) וז"ל "רבי יוסי אומר, כל מקום שנאמר קרבן, אמור ביו"ד ה"א, שלא ליתן פתחון פה למינין לרדות". ע"כ. וכונת חז"ל, דכיון שאין השכל והעיון מורה על הקרבנות, אמרו המינין שהקרבנות הן לשרי מעלה ולא לה שאינו צריך לזה, לכן כתבה תורה בקרבנות שם הוי"ה, ששם זה מורה על יחוד ה' בלבד, שכל הקרבנות בלתו לה' לבדו, ואין שום כל מלבד הוא יתברך יחיד ומיוחד.

ואם כן, יש לחשוש שמא הכהן העובד לא יאמין בעבודת הקרבנות, ולא יהיה מודה בעבודה או מסתפק, אשר על זה הזהירה תורה (דברים יא, יג) לעבדו בכל לבבכם, כמו שאמרו בספרי (עקב, פסקא מא) וז"ל "רבי אליעזר בן יעקב אומר, ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם, הרי זו אזהרה לכהנים

¹ [כו] "יז) דבר אל אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מוס לא יקרב להקריב להם אלהיו: (יח) כי כל איש אשר בו מוס לא יקרב איש עור או פסח או חרם או שרוע" ע"כ. ויש לדקדק, מהו כפל הלשון בפסוק יח כי כל איש כו', ואם נתנית טעם הוא, אינו מובן איזה טעם הוא נותן, והרי הפסוק חוזר על איסור בעל מוס. ורש"י כתב דהוא נותן טעם, כלומר, מדוע כהן בעל מוס לא יקרב להקריב להם אלוהיו, כי כל אשר בו מוס אינו ראוי שיקרב, והוא קשה מאוד בפשט, דעיקר חסר מהכתוב, ועוד יש לדקדק, מדוע בפסוק יז כתוב "אשר יהיה בו מוס", ובפסוק יח כתוב "אשר בו מוס". ומבאר המשך חכמה, בהקדים, דהנה הקרבנות הוא מחלק החוקים שאין השכל והעיון מורה על זה, [וראוי להביא את דברי הרמב"ם (מעילה ח, ח) וז"ל "ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה, ולידע סוף ענינם כפי כחו, ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה, אל יהי קל בעיניו, ולא יהרוס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו, ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול כו' וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן, אמרו חכמים שבשביל

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

וכמו שאמרו וכי דלטורין אני, אצל עכן, לכן היה מן התחבולה האלקית, שבעל מום פסול להקרבה, אף אם הוא כשר בכשרים וצדיק בצדיקים, והמום בו הוא גזרה מהשם יתברך מטעם הכמוס אצלו, לכן אם יהיה כהן מי שאינו מודה בעבודה, או לבו תוהא עליו, יהיה בעל מום ויפרח המום בו, ויבדל משירות מזבח ה', ולא יהיה גלויה עליו תרמית לבבו, כי כל איש אשר מום בו, אף שהוא צדיק וחסיד ונולד כן ממעי אמו גם כן לא יקרוב, אף שודאי המום שנולד בו אינו לסיבת זדון לבבו, כי צדיק ורשע לא אמר. והוא שאמר, איש מזרעך אשר יהיה בו מום לא יקרוב, וזה

שיהיה לו מום לאחר שנולד, פסול להקריב, והרי הוא גילוי שאין לבבו שלם עם הקרבנות ופסול להקרבה, ולכן נעשה בעל מום, על זה נותן טעם, דכל "אשר בו מום", היינו אפילו זה שנולד עם מום גם כן פסול, לכן דקדק לכתוב "אשר בו מום" מלידתו, ולא כתוב "אשר יהיה", דמשמע יהיה לאחר מכן, וכיון שכל אשר נולד עם מום פסול להקריב קרבנות, אפילו שהוא איש צדיק וחסיד, גם כן לא יקרוב, ואם כן לא יודע לאיש ממה שיודע היודע התעלומות יתברך. ובמסכת סנהדרין (יא, א) איתא כמה מעשיות שלא לפרסם את החוטא, לכן עשה ה' תחבולה שלא יודע מי הוא הכהן שאינו מאמין בקרבנות.

ועל פי יתבאר כונת חז"ל בתורת כהנים (ספרא אמור, פרשה ג, סוף פרק ב, פסקא ב) וז"ל "אין לי אלא שנולד תמים ונעשה בעל מום, נולד בעל מום ממעי אמו מנין, ת"ל אשר יהיה בו מום" ע"כ, ויש לדקדק, דהרי פשוט בסברא שכהן שנולד בעל מום, חמור יותר ממי שנעשה בעל מום, שהרי מעולם לא היה ראוי לעבודה, ואם פסלה תורה נולד תמים ונעשה בעל מום, פשיטא שנולד בעל מום פסול, שאף פעם לא היה ראוי לעבודה, אם כן מה צריך קרא לזה, [ובקרבן אהרן כתב דהוה אמינא שאם נולד בעל מום, זהו טבע יצירתו ולא יהיה נפסל, אבל המשך חכמה לא ניחא ליה בזה, דיש ללכת אחר כל העולם, ואם דבר זה מום הוא, מה בכך שהוא עם מום זה].

אבל לאור המבואר אתי שפיר, דהוה אמינא, דדוקא מי שנעשה בעל מום פסול, כיון דנפסל לעבוד בגלל מחשבתו הרעה וכדו', וההשגחה העליונה גלגלה שיהיה בעל מום, אבל אין פסול בעצם היותו בעל מום, ולכן אם נולד בעל מום יהיה כשר לעבודה, קא משמע לן התורה, שאפילו שנולד עם מום פסול לעבודה, ונכון הוא ומבואר בסייעתא דשמיא.

החוקים, אשר אין השכל והעיון מורה על זה, ולכן לא נאמר שום שם, רק הויה, שלא ליתן פתחון פה למינים, וכמבואר בתורת כהנים ריש ויקרא (דבורא דנדבה, פרשה ב, סוף פרק ב, פסקא ה), ואם כן, יש לחוש שמא יהיה הכהן העובד לבו תוהא עליו, ולא יהיה מודה בעבודה או מסתפק, אשר על זה הזהירה תורה (דברים יא, יג) לעבדו בכל לבבכם, כמו שאמרו בספרי (פסקא מא), וזה לא יאות, שהוא יהיה המכפר והעובד, כיון שאינו מודה בה ועבודתו פסולה, כמו שפירש רש"י ריש פסחים (ג, ב) ד"ה שחץ פסול, ולגלות על ידי נביא, זה לא יאות למעלת השם יתברך,

שלא יהא לבם חולק בשעת עבודה" עכ"ל. ומי שאינו מודה בעבודתו, עבודתו פסולה, כמו שפירש רש"י ריש פסחים (ג, ב) ד"ה שחץ פסול, דאמרו בגמרא שהיה כהן שאמר שהגיע לו לחלקו בלחם הפנים מעט כזנב הלטאה, וכיון שאמר שם טומאה על הקרבנות בדקו אחריו ומצאו בו שחץ פסול, ופירש רש"י וז"ל "שחץ פסול - הוא עצמו היה גס רוח ומבזה קדשי שמים, ואין ראוי לשמש, כדקיימא לן [במנחות] (יח, ב): עבודה המסורה לבני אהרן, כהן שאינו מודה בכולן, אף במגונה שבהן - אין לו חלק בכהונה" עכ"ל.

אם כן יש חשש שהכהן המקריב פסול לעבודה, ויפסול את הקרבנות, וישראל לא ידעו מזה. ואם תאמר יגלה ה' לנביא מי הוא הכהן הפסול, אמרו חז"ל שאין הקדוש ברוך מספר לשון הרע, כדאיתא בסנהדרין (מג, ב) על מעשה עכן שמעל בחרם שעשה יהושע (יהושע פרק ז) וז"ל "בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא ליהושע חטא ישראל, אמר לפניו, רבוננו של עולם מי חטא, אמר ליה וכי דילטור אני, לך הפל גורלות, הלך והפיל גורלות, ונפל הגורל על עכן" ע"כ, אם כן מה יעשו ישראל שקרבנותיהם יתקבלו לרצון ולא יפסלו על ידי כהנים שאינם מאמינים בעבודה.

לכן היה תחבולה אלוקית של ה' יתברך, שכל כהן בעל מום יהיה פסול להקריב, ובהשגחת ה' יתברך, כהן שאינו כשר לעבודה יהיה בעל מום, ויפסל להקריב, אבל מכל מקום לא יהיה בזה גילוי תרמיתו, שהרי אין ה' עושה דילטורין, לכן צוה ה' שאפילו בעל מום שנולד בעל מום מתחלת ברייתו גם כן יהיה פסול לעבודה, אף על פי שבדאי מי שנולד לו מום כברייתו אין זו לסיבת שאינו מאמין בקרבנות.

ועל פי זה יתיישבו כל הדקדוקים, דהכתוב נותן טעם, מדוע מי שיהיה בעל מום, היינו שנולד תמים ונולד בו מום לאחר מכן, דלשון "יהיה" משמע

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

[כז]

(כא, יז-יח. כא. כג) - (יז) דְּבַר אֵל אֶהְרֵן לֵאמֹר אִישׁ מִזִּרְעֶךָ לְדֹרֹתָם
אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִוֹם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לְחֵם אֱלֹהֵיוֹ: (יח) כִּי כָל אִישׁ
אֲשֶׁר בּוֹ מִוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עֹר אוֹ פֶּסֶח אוֹ חֲרָם אוֹ שְׂרוּעַ: (כא)
כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מִוֹם מִזִּרְעֵי אֶהְרֵן הִכְהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב אֶת אֲשֵׁי
ה' מִוֹם בּוֹ אֶת לְחֵם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב: (כג) אֲדָּךְ אֶל הַפְּרִכָּת
לֹא יָבֵא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי מִוֹם בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשֵׁי כִּי
אֲנִי ה' מִקְדָּשֵׁם:

ביאור דרשות הספרא

(כא, יז-יח. כא) ובתורת² כהנים (פרשה ג, סוף פרק ב, פיסקא ב)
אשר יהיה בו מום (פסוק יז), אין לי אלא שלא יהיה בו מום לאחר

(כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מִוֹם מִזִּרְעֵי אֶהְרֵן הִכְהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב אֶת אֲשֵׁי ה'
מִוֹם בּוֹ אֶת לְחֵם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב: (כג) אֲדָּךְ אֶל הַפְּרִכָּת לֹא יָבֵא וְאֶל
הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי מִוֹם בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי ה' מִקְדָּשֵׁם. ע"כ.
כיון שיש הרבה טעויות סופר בדברי הספרא, סוף פרק ב, פסקאות ב, ה,
ובתחילת פרק ג פסקאות ה-ז, ולא מובן איך דורש מהפסוקים את כל
הדרשות, בא המשך חכמה לתקן טעויות סופר, ובזה מיושב מה שנתקשו
מפרשי הספרא. אנו מביאים את לשון הספרא, עם הגהות המשך חכמה
בדברי הספרא. וז"ל הספרא פרשה ג, סוף פרק ב:

פסקא ב - אשר יהיה בו מום, אין לי אלא שלא יהיה בו מום לאחר הדיבור
כזיבה וכנגעים, היה בו מום לפני הדיבור מנין, תלמוד לומר אשר (יהיה) בו
מום. אין לי אלא שנולד תמים ונעשה בעל מום, נולד בעל מום ממעי אמו
מנין, ת"ל (אשר יהיה בו מום) [כל איש אשר בו מום מזרע אהרן].

פסקא ה - "כל איש אשר בו מום. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר זרע אהרן,
אין לי אלא זרע אהרן, אהרן עצמו מנין, ת"ל כי כל איש אשר בו מום, אין
לי אלא בעל מום קבוע, בעל מום עובר מנין, תלמוד לומר כל אשר בו מום."
ע"כ.

עוד איתא בספרא בפרשה ג, תחילת פרק ג:

פסקא ה - "אשר מום בו פרט לאותו ואת בנו וטרפה ויוצא דופן, והלא דין
הוא, ומה אם בהמה שהכשיר בו הכושי והגיחור והקיפח והננס והחרש

אינו גלוי על זדון לבבו, כי כל איש אשר בו מום לא יקרב, אף
שהמום בו מתחלת ברייתו, ולכן חסר מלת יהיה כאן, שמורה
שהוא איש מומי, והוא צדיק וחסיד, גם כן לא יקרב, ואם כן לא
יודע לאיש ממה שיודע היודע התעלומות יתברך. ועיין סנהדרין
יא, א כמה מעשיות במדה זו, שלא לפרסם החוטא ולעשות
תחבולה שלא יודע ממנו. ובזה אתי שפיר מה דאמר בתורת
כהנים (פרשה ג, סוף פרק ב, פיסקא ב), אין לי אלא תם ונעשה
בעל מום, נולד בעל מום ממעי אמו מנין, שזה נגד המושכל,
שהמושכל נוטה יותר לפסול בעל מום ממעי אמו, וכמו דאמר
בתורת כהנים פרשה צו סימן פד (לויקרא ז, ו) נולד בעל מום
ממעי אמו מנין שאוכל בחלוקה קדשים כו' ולפי זה אתי שפיר,
דסלקא דעתך אמינא שחששה התורה שמא תוהא לבו בעבודה,
אבל נולד בעל מום ממעי אמו לא יתכן זה, קא משמע לן. ונכון.
ודו"ק².

² תמצית דבריו: יש לדקדק, מהו כפלה התורה "כי כל איש כו'",
ומדוע בפסוק יז כתוב "יהיה בו מום", ובפסוק יח, "אשר בו
מום". ומבאר המשך חכמה, דכיון שטעמי הקרבנות אינם
מובנים בשכל אנוש, ויש לחשוש שיש כהנים שאינם מאמינים
בעבודתם, וכזה כהן פוסל את הקרבן, לכן פסלה תורה בעל מום,
וההשגחה העליונה משגיחה שיהיה בעל מום ולא יעבוד. וכדי
שלא ירננו על הכהנים בעלי מומין, פסלה תורה גם בעל מום
מלידה. לכן כפלה תורה וכתבה, דאם תאמר יהיה גלוי שנפסל
בגלל מחשבתו הרעה, על זה כתבה תורה שכל בעל מום מלידה
גם פסול, ולא יהיה גלוי, לכן בתחלה כתוב "אשר יהיה" לאחר
מכן בעל מום, ואינו גלוי כי "כל איש אשר בו מום", היינו מלידה,
דלשון אשר בו, משמע מעולם, ולשון "יהיה" משמע לאחר מכן.

[כז]

³ [כז] (ויקרא כא, יז-יח. כא. כג) - (יז) דְּבַר אֵל אֶהְרֵן לֵאמֹר אִישׁ מִזִּרְעֶךָ
לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִוֹם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לְחֵם אֱלֹהֵיוֹ: (יח) כִּי כָל אִישׁ
אֲשֶׁר בּוֹ מִוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עֹר אוֹ פֶּסֶח אוֹ חֲרָם אוֹ שְׂרוּעַ: ויקרא כא, כא

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

יח על אהרן עצמו, וזהו כל קמא. ומכל דפסוק כא, כל איש אשר בו מום, דריש על בעל מום עובר, והיינו תרי כל דכתיבי. ועיין בכל זה באדרת אליהו להגרא ז"ל, ודו"ק⁴.

[כח]

(כא, כד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל אֶהָרֹן וְאֶל בְּנָיו וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

מדוע ציוה משה לישראל על מומי הכהנים

(כא, כד) וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל. כתב⁵ ראב"ע, יתכן, כי בא להזהיר שגם בני ישראל השוחטין שלמיהו

ביאור פסקא ב' בסוף פרק ב.

ובתחילת פרק ג' פסקא ה' בא ללמוד שמותר לבן כהן לעבוד עם אביו, שאף על פי שאסור להקריב בהמה ובנה באותו היום, אבל כהן יכול לעבוד ולהקריב בו ביום, הוא ובנו. ולמדוהו חז"ל וז"ל: "אשר מום בו. מום פרט לאותו ואת בנו וטריפה ויוצא דופן". וקשה דאין כזה פסוק, אלא כתוב בפסוק כא "אשר בו מום". ומגיה המשך חכמה, ומוחק תיבת (אשר), והכונה לפסוק כא "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם מִזְרַע אֶהָרֹן הִפְהִין לֹא יֵצֵא לְהַקְרִיב אֶת אִשֵּׁי ה' מוֹם בּוֹ אֵת לֶחֶם אֱלֹהֵינוּ לֹא יֵצֵא לְהַקְרִיב" לרבות אותו ואת בנו וטריפה ויוצא דופן שכשר לעבודה. זה פסקא ה' בתחילת פרק ג.

ואחרי כן דורש בתחילת פרק ג' פסקא ו-ז להכשיר כהן שעבר מומו, וזה נלמד מדכתיב בפסוק כג "מום בו", "אף אֵל הַפְּרִקֶת לֹא יָבֵא וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יֵצֵא פִּי מוֹם בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי ה' מִקְדָּשִׁים". עוד צריך לדעת, שמה שדרשו בסוף פרק ב' פסקא ה' שאהרן עצמו פסול מדכתיב "כי כל אשר בו מום", וקשה, הרי כבר דרשנו להכשיר מום עובר, אבל הדרשה על אהרן עצמו היא מדכתיב "כל" בפסוק יח, ולהכשיר מום עובר הוא מדכתיב "כל" בפסוק כג. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁴ תמצית דבריו: לבאר דרשות הספרא בהרבה מקומות בפסוקים הללו, כמבואר הכל באריכות בפנים.

[כח]

⁵ [כח] (ויקרא כא, כד) "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל אֶהָרֹן וְאֶל בְּנָיו וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

הדיבור כזיבה וכנגעים, היה בו מום לפני הדיבור מנין, תלמוד לומר (פסוק יח) אשר בו מום [משמע שעכשיו בשעת הדיבור יש בו מום]. אין לי אלא שנולד תמים ונעשה בעל מום, נולד בעל מום ממעי אמו מנין, תלמוד לומר אשר יהיה בו מום. זה טעות סופר, וצריך להיות כך, תלמוד לומר כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן. ופירוש, דמילדותו, היינו תיכף מזרע אהרן, ניכר המום בו. ובפסקא ה' (תחילת פרק ג), אשר מום בו, פרט לאותו ואת בנו כו' טעות סופר וצריך להיות, מום בו, וזהו מפסוק כא. ואחרי כן דריש (שם, פיסקא ז) קרא כי מום בו, פרט לשעבר מומו, מפסוק כג. ובפסקא ה' (סוף פרק ב) דריש, כי כל איש אשר בו מום מפסוק

והשוטה והשיכור ובעלי נגעים טהורים, פסל בה אותו ואת בנו וטריפה ויוצא דופן, אדם שפסל בו הכושי והגיחור והלבקן והקיפח והננס והחרש והשוטה והשיכור ובעלי נגעים טהורים אינו דין שנפסל בו אותו ואת בנו וטרפה ויוצא דופן, תלמוד לומר (אשר) מום בו מום פרט לאותו ואת בנו וטריפה ויוצא דופן.

פסקא ו-ז "מום בו פרט לשעבר מומו, והלא דין הוא, ומה אם בהמה שפסל בו אותו ואת בנו וטריפה ויוצא דופן אם עבר מומה כשירה, אדם שהכשיר בו אותו ואת בנו וטריפה ויוצא דופן אם עבר מומן לא יהיה כשר. לא אם אמרת בבהמה שהכשיר בה הכושי והגיחור והלבקן והקיפח והננס והחרש והשוטה והשיכור ובעלי נגעים טהורים תאמר באדם שפסל בו את כל אילו אם עבר מומו לא יהיה כשר ת"ל מום בו פרט לשעבר מומו.

הנה בסוף פרק ב פסקא ב' בא ללמוד מנין שאם היה בעל מום לפני הדיבור שיהיה פסול לעבודה, דבזיבה ונגעים שהיו לפני הדיבור הוא טהור, מנין שמום לפני הדיבור פוסל בו, תלמוד לומר בפסוק יז "אשר יהיה בו מום". וקשה, דלשון זה משמע שיהיה לו לאחר הדיבור, לכן מגיה המשך חכמה את הגירסא, דצריך לומר "תלמוד לומר (פסוק יח) אשר בו מום", דלשון "אשר בו" משמע שעכשיו בשעת הדיבור יש לו מום, ולא לפני כן.

עוד שם בפסקא ב', בא ללמוד מנין שאם היה בעל מום ממעי אמו גם כן פסול, תלמוד לומר אשר יהיה בו מום. גם זה קשה, דלשון זה משמע שיהיה לו לאחר מכן ולא ממעי אמו, לכן מגיה המשך חכמה את הגירסא, דצריך לומר תלמוד לומר "כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן". דלשון זה משמע שמילדותו הוא בעל מום, היינו תיכף מזרע אהרן, ניכר המום בו. זה

משך חכמה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה

ישראל. וכן מורה קרא דמדבר על ההקרה, דבבמה לא יקריבו בעלי מומין ישראלים, ודו"ק. והטעם, דכל אשר בו מום לא יקרב גם במושב שרים, והקריבהו לפחתך (מלאכי א, ח), לכן גם בבמה אסור⁶.

לא יהיו בעלי מומים, לולא דברי הקבלה. ובאמת משנה ערוכה (זבחים לא, ב) כל הפסולים ששחטו שחיטתן כשרה. אולם לעניות דעתי נראה, על פי מה דאמרו סוף זבחים (קכ, א), דאין כהונה בבמה, ומומים פסולים בבמה, ועיין ריש פרק ב דף טז, א דבעלי מומין פסולים לעבודה בבמה, ועל זה שפיר צוה אל בני

איירי בהקרה, ועל זה ציוה דבבמה לא יקריבו בעלי מומין ישראלים. ועל פי זה יתיישב עוד דקדוק, שיש לדקדק מהו כפל הלשון בפסוק יח כי כל כו', ורש"י פירש שהוא נתינת טעם, ובפסקא כו כתבנו, דקשה על זה, שאין בזה נתינת טעם. אבל לאור המבואר דאיירי בבמה אתי שפיר, דנותן טעם, מדוע אסרה תורה כל הקרה בבעלי מומין אף בבמה, כיון דכל אשר בו מום לא יקרב גם במושב שרים, והקריבהו לפחתך (מלאכי א, ח), לכן גם בבמה אסור. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁶ תמצית דבריו: ויש לדקדק, מדוע ציוה משה לישראל על מומין הכהנים. ויש לומר, דציוה על העבודה בבמות שכשרה בזרים, שאסור שתהיה בבעלי מומין.

יש לדקדק, הא עבודת הקרבנות היא על אהרן ובניו, ומדוע ציוה לבני ישראל דיני מום בכהנים. ורבי אברהם אבן עזרא כתב, שלולי הקבלה של חז"ל יש לפרש שציוה על ישראל בעלי מומין שלא ישחטו קרבנות, שאף על פי ששחיטה כשרה בזר, אבל בעל מום פסול לשחוט. ומה שכתב לולי הקבלה, כי באמת תנן בזבחים (לא, ב) "כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בזרים". אבל מכל מקום כיון שעל פי התורה שחיטה כשרה בבעלי מומין, איך נפרש קרא.

ומבאר המשך חכמה, דכונת הכתוב על הקרה בכמות דכשרה בזרים, דאמרו בסוף זבחים (קכ, א), דאין כהונה בבמה, והעבודה כשרה בזרים, ועל זה ציוה ה' על פי משה שישראל בעלי מומין פסולים בבמה, וכן הוא בזבחים (טז, א) דבעלי מומין פסולים לעבודה בבמה.

והנה מלבד פירוש האבן עזרא שהוא נגד חז"ל, גם הכתוב מוכיח כדברי המשך חכמה, דלפי האבן עזרא איירי בשחיטה, והוא דוחק, דכל הפרשה

